

I Petrus 1:1-2 en 3:8-17

Intro

Is het leven van een Christen anders? Zo ja hoe dan? Daar gaat het over in de eerste brief van Petrus. (Een paasbrief, of ook wel een doopbrief genoemd). Een brief over hoop en over een zuiver leven, een brief om ons te vormen. Om ons karakter te vormen. En dan bedoel ik met karakter onze houding waarmee wij het goede zoeken te doen.

Bij de afgelopen dodenherdenking klonken in het licht van de huidige oorlog en de vele goede verzetsverhalen uit de oorlog de woorden: 'Nu komt het aan op *ons* moreel kompas.' Een kompas om het goede te doen.

In zijn lezing stond historicus Goedkoop in de Nieuwe Kerk in Amsterdam stil bij het morele kompas dat de Joodse advocaat en schrijver Abel Herzberg aan de dag legde in het concentratiekamp Bergen-Belsen. Hij en een aantal medegevangenen, ook juristen, openden een rechtbank, die eens in de week – op zondagmiddag - rechtsprak. Daarmee wilde Herzberg zijn medegevangenen herinneren aan de beschaving. "Zelfs in het kampleven van 1944 bleek het mogelijk je niet bij de omstandigheden neer te leggen en jezelf een opdracht mee te geven. Stel vast wat niet mag en leef ernaar."

Herzberg zag daarvan volgens Goedkoop indrukwekkende voorbeelden in het kamp: "Een rabbijn bijvoorbeeld, die vanwege zijn rabbijnenbaard steeds in elkaar geslagen wordt door kampbewakers. Scheer toch af, zegt iedereen. Hij doet het niet. Of een schoolmeester die ondanks de honger zijn soep laat staan, omdat die niet volgens de spijswetten is. Eet op, zegt iedereen. Hij doet het niet. "Het zijn mensen die hun eigen grens tussen wat mag en niet mag nooit meer over zullen gaan. Ze weten dat het hun bestaan eenvoudiger zou maken en hun lichaam goed zou doen. Maar niet hun ziel, die zouden ze verliezen, en je ziet dat Herzberg dat herkent. Hij vindt een soortgelijk beginsel. Niet in God maar in het recht - en ook hij houdt daar absoluut aan vast, hoe zwaar het kamp ook wordt", memoreerde Goedkoop. (verslag in Trouw 5 mei 2022).

Eerste lezers

Over je ziel niet verliezen gaat het in de eerste Petrusbrief.

Het vermoeden ontstaat dat de lezers van de brief vanwege hun geloof de status van vreemdeling hebben, van burger met minder rechten. In ieder geval is er spanning tussen christen zijn en je plek in de maatschappij. Het burgerschap van het rijk van Christus had voor de eerste christenen daadwerkelijk consequenties. Petrus spreekt tot een gemeente die lijdt. De verhouding tussen gemeente en omgeving is vanaf het begin gespannen. Deze spanning groeit met het toenemen van de het aantal gelovigen. De verhouding met de overheid werd ook steeds slechter. De christenen konden hun getuigenis niet of nauwelijks kwijt. Een sfeer van welwillendheid ontbrak.

Zij leefden bovendien in een wereld waar voor ieder deelgebied een andere god was: voor het privé-domein waren er goden, voor de staat, voor de landbouw. Voor Romeinen was het geloven in Jezus Christus en het vereren van slechts één God een verstoring van belangrijke verbanden in de maatschappij. De staat was door en door religieus van aard. Niet alleen in de keizercultus, die zich begon te ontwikkelen. Ook de stand van het gewas of het voorkomen van ziekten werd in direct verband gebracht met goden. Het niet vereren van goden door een groeiende groep mensen werd als een gevaar gezien door de gemiddelde Romein. Dit nog afgezien van de wrevel die ontstaat door het ontbreken van christenen bij offermaaltijden, waardoor de sociale cohesie werd doorbroken.

Petrus denkt in zijn brief heel praktisch met de eerste christenen mee. Hoe verhoud je je tot de keizer. Wat moest een christenslaaf doen in het huis van een meester waar geen ruimte was voor Jezus. Wat een vrouw die een relatie had met een heidense man en hem moest gehoorzamen?

Laat door hoe je leeft en je gedraagt mensen nieuwsgierig worden is zijn advies, en wees bereid om het lijden dat dat met zich mee kan brengen te ondergaan. Het kan dat mensen de gerechtigheid en eerlijkheid waar je voor staat, en je vertrouwen op God niet willen, maar dan kan je de eer wel helemaal aan jezelf houden of sterker nog aan de God in wie je gelooft. Petrus spreekt in zijn brief mensen aan over gehoorzamen aan de hoger geplaatsten zonder jezelf en zonder Christus te verloochenen. De relaties in zijn tijd waren hiërarchisch en stonden in

het teken van gehoorzamen. Toch hoef je jezelf niet te verliezen, ook niet als je meerdere andere overtuigingen heeft dan jij. Hoe dat precies kan, is natuurlijk niet een antwoord op te geven, het gaat hier niet om modellen, maar het heeft altijd te maken met je binnenste, zegt Petrus. Daar waar de hoop je verandert en perspectief geeft.

Onze tijd

Onze tijd is anders dan die van de eerste eeuw na Christus. Ik vroeg me na het lezen van de brief af, wat Petrus aan ons zou schrijven over het opstandingsleven. Of anders gezegd hoe zijn brief ons nu kan vormen.

We leven niet in een christelijke samenleving. Maar ook niet in een land waarin christenen worden gediscrimineerd en vervolgd. Tegelijkertijd valt het ook voor ons niet mee om onze identiteit te vormen en onze houding te bepalen. En welk moreel kompas hebben wij in een tijd waarin religie naar achter de voordeur wordt verwezen, een tijd van polarisatie en groeiende kloven tussen arm en rijk, en een tijd van oplaaiend geweld?

Kunnen anderen aan ons merken dat we een moreel kompas hebben dat is gegrond in Christus onze Heer? Of is bij ons de spirit kwijt. Gaan we mee in de vermoeidheid van onze maatschappij, in snelle veroordelingen, en is er niets meer heilig, apart gezet, geen dag, geen plaats, geen relatie. Petrus zegt, maar jullie hebben toch de hoop op God. Leef het. Getuig ervan. Niet perse door woorden, maar door de houding.

In onze tijd staan niet gehoorzaamheid binnen hiërarchische verhoudingen voorop, hoewel ze er natuurlijk nog steeds zijn. In onze tijd staat mondigheid en emancipatie voorop. Maakbaarheid ook, hoewel dat aardig wat deuken heeft opgelopen de laatste tijd. De brief roept op om te streven naar het goede. Dat goede is niet mijn perfecte zelf. Dat zou een wereldse maat zijn. Dat goede waar het over gaat heeft te maken met leven uit hoop, met iets dat van buiten het hier en nu tot ons komt. Dat ook van buiten mijzelf tot mij komt. Het heeft ook te maken met hoopvolle communicatie in het gebed. Het gebed is bij uitstek het gesprek dat zich niet neerlegt bij de situatie zoals die is. Het gaat om hoop die gekleurd wordt door de opstanding van Jezus. Jezus die maakt dat we verder kunnen kijken dan de status quo. Verder dan de omstandigheden en mijn lek en

gebrek. Verder dan het duister en donker in en om ons. Dat verder is het hart van God. Hoop de lijdende kerk weet vaak beter hoe diep dat gaat dan de westerse kerk.

Als ik belijd Jezus is Heer wat betekent dat dan voor mij? We kunnen kleur bekennen door te leven met aandacht voor de ander, ook de ander die zo anders is dan ik. Kleur dat we ook met ons geld gevende mensen zijn. Kleur dat we niet leven uit wat we allemaal hebben of moeten, maar dat we leven uit op wie we hopen. Kleur dat wij niet bang hoeven te zijn voor de ander. Van wat de ander van ons denkt. Van wat onze collega of medestudent kan, van hoe gelovig de ander is. Kleur dat we weten van vergeven en een nieuwe kans. Kleur dat we weten van en leven na de dood, of van vrijheid in Christus, ook als ik hier op aarde in onvrijheid leef. Kleur dat we geen kwaad met kwaad vergelden, kleur door voortdurend vrede na te streven. Toen ik dit schreef dacht ik: er is iemand die ik uit koppigheid door iets waarvan ik vond dat mij onrecht is aangedaan, nu negeer. Dat kan de bedoeling niet zijn.

“Erken Christus als Heer en eer Hem met heel uw hart” schrijft Petrus. Het hart is in de Bijbel veel meer dan gevoel, dan een hartje en een pijl er door. Het is vooral de plaats van je wil, van je keuzes. Het is de plek waar de beslissingenvallen. Je hart, dat staat voor je diepste motivatie, je drive, ‘de hoop die in je leeft’.

Hoop

Je ziel niet verliezen, zo zou je vanuit het evangelie kunnen zeggen, betekent dus ook de hoop die Jezus biedt blijven koesteren en daaruit leven. Als christenen spreken van de hoop, dan getuigen zij niet van zichzelf, maar van Hem door wiens opstanding zij een hoopvol mens zijn. Christus is Heer! Heer! Dat was het woord waarmee de keizer van Rome zich liet eren als de hoogste majesteit. Heer! Dat moest elke burger in dat Romeinse Rijk van die keizer belijden. Mensen die dat niet wilden, waren hun leven niet zeker. Christus is Heer! In die mini-geloofsbelijdenis ligt de volle kracht van het geloof.

Of we die woorden nu op ons hart dragen in het ziekenhuis, in de rechtzaal, op school, in de kerk. De manier hoe we verzorgen, hoe we rechtspreken, hoe we onderwijzen, hoe we gemeente zijn zal er door gekleurd worden. Omdat ons

karakter er door gekleurd is. Ons karakter waarmee we ook onze houding naar de ander uitdrukken. Het betekent dat we het goede zoeken in ons werk en in ons samenleven en samenwerken.

Petrus gaat er vanuit dat een christenleven echt anders is dan van een niet christen. Dat heeft te maken met de grond waarop christenen hopen. Die grond ligt niet in henzelf maar in Jezus. Mensen zijn vaak gevangen in de cirkel van hun denken en van een doodlopende weg. Toen u tot geloof kwam, zegt Petrus tegen zijn lezers, heeft God die cirkel doorbroken en u een geweldige erfenis in het vooruitzicht gesteld: de redding. Hiermee begint hij zijn brief. Jezus wil ons redden, de wereld doet dat niet.

Uitleiding

“Vraagt iemand u waarop de hoop die in u leeft gebaseerd is, wees dan steeds bereid om u te verantwoorden.” (vs. 15) lezen we. Het gaat daarbij niet alleen over dat we verantwoorden, maar ook over de wijze waarop. Christus zal ook de toon van je antwoord bepalen. Petrus zegt: “Spreek mild en met respect...” (vs. 16). Dat heeft de Petrus zelf ook moeten leren. Hij stond klaar om de mensen een gepeperd antwoord te geven. Maar de Geest van Christus heeft hem veranderd. Je hoeft niet heftig te zijn in je antwoorden, wel beslist en duidelijk. Treed de mensen tegemoet in een geest van mildheid en respect. Wees niet bang.

Karakter tonen is niet zonder risico. Het sluit lijden niet uit, maar in. Petrus plaatst dat in het grotere perspectief van Christus en zijn lijden, maar ook van de doop. De doop is een vraag aan God om een zuiver geweten. Dat wij die vraag in Christus naam kunnen stellen, maakt het verschil. Wij hoeven onze ziel niet te verliezen. Nooit. Amen.